

Navid No

Journal homepage: <https://nnj.mums.ac.ir/>*Original Article*

Investigating the Relationship between Educational Justice and Quality of Academic Life with Academic Burnout in Medical Students at Basic Science Level at Mashhad University of Medical Sciences

Elnaz Farhangi¹ , Hasan Ghavami² , Shabnam Mohammadi³ , Mohammad Taghi Shakeri⁴ , MohammadAli Sardar⁵ , Mostafa Amiri^{6*}

1. Students' Research Committee, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

2. Assistant Professor, Department of General Courses and English Language, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

3. Associate Professor, Department of Anatomy and Cell Biology, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

4. Professor, Department of Community Medicine, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

5. Professor, Department of General Courses and English Language, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

6. Associate Professor, Department of General Courses and English Language, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

Corresponding author: amirim@mums.ac.ir

Received: 16 November 2025; Revised: 28 January 2026; Accepted: 08 February 2026

Abstract

Background and Aims: In the field of medical sciences, few studies have examined educational and academic environment variables and effective educational factors. This research aimed to determine the relationship between educational justice and quality of academic life with academic burnout in medical students at the basic science level.

Materials and Methods: This cross-sectional study was conducted at Mashhad University of Medical Sciences, in 1401-1402. Questionnaires on educational justice, academic burnout, and quality of academic life were sent online to 239 medical students studying in the basic sciences level. SPSS version 25 software was used to analyze the data, using independent t-test, Pearson correlation, and a regression model.

Results: The participants had a mean age of 19.76 ± 1.75 years; of them, 122 (51%) were female and 117 (49%) were male. Academic burnout levels were low in 5% of participants, moderate in 44%, and high in 51%. Female students experienced significantly higher levels of academic burnout compared to males ($p = 0.007$), and their academic quality of life was also significantly lower ($p = 0.033$). In the regression model, the educational justice score did not significantly predict academic burnout ($p = 0.695$); however, academic quality of life, Grade Point Average (GPA), and being female were significant predictors ($p < 0.05$).

Conclusion: Our findings indicate that over half of medical students in the basic sciences phase experience high academic burnout. Female students appear more vulnerable to reduced academic quality of life and increased burnout. Academic quality of life and GPA are significant predictors of burnout.

Keywords Academic Burnout, Educational Justice, Academic Quality of Life, Medical Students

Cite this article as: Farhangi E, Ghavami H, Mohammadi S, Shakeri M, Sardar M, Amiri M. Investigating the Relationship between Educational Justice and Quality of Academic Life with Academic Burnout in Medical Students at Basic Science Level at Mashhad University of Medical Sciences. Navid No, 2026; 28(96): 1-13. <https://doi.org/10.22038/NNJ.2026.92545.1526>

E-ISSN: 2645-5927 / P-ISSN: 2645-5919

Copyright: © 2026 by the author.

Open Access: This is an open-access article under the CC BY license

(<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Publisher's Note: Mashhad University of Medical Sciences remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Mashhad University of
Medical Sciences

نوید نو

Navid No

Journal homepage: <https://NNJ.2026.92545.1526>

کمیته تحقیقات دانشجویی
معاونت پژوهش و فناوری
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مقاله پژوهشی

بررسی رابطه عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان پزشکی با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه در دانشگاه علوم پزشکی مشهد

الناز فرهنگی^۱، حسن قوامی^۲، شبنم محمدی^۳، محمدتقی شاکری^۴، محمدعلی سردار^۵، مصطفی امیری^{۶*}

۱. مربی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲. استادیار، گروه دروس عمومی و زبان انگلیسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۳. دانشیار، گروه تشریح و بیولوژی سلولی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۴. استاد، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۵. استاد، گروه دروس عمومی و زبان انگلیسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۶. دانشیار، گروه دروس عمومی و زبان انگلیسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

پست الکترونیک نویسنده مسئول: amirim@mums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۲۵، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۰۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۱۹

چکیده

مقدمه و هدف: در حوزه علوم پزشکی، مطالعات اندکی به بررسی متغیرهای محیط آموزشی و دانشگاهی و عوامل مؤثر آموزشی پرداخته‌اند. مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه بین عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان پزشکی با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی مرحله علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه مقطعی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد. پرسشنامه‌های فرسودگی تحصیلی، عدالت آموزشی، و کیفیت زندگی دانشجویان به صورت آنلاین برای تعداد ۶۰۰ دانشجوی رشته پزشکی عمومی مرحله علوم پایه بصورت نمونه گیری در دسترس ارسال شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ و با استفاده از آزمون تی مستقل، آزمون همبستگی پیرسون، و مدل رگرسیون تحلیل شدند.

یافته‌ها: در مجموع ۲۳۹ نفر در مطالعه شرکت کردند (میانگین سنی $19/76 \pm 1/75$ سال، و ۵۱٪ زن و ۴۹٪ مرد بودند). سطح فرسودگی تحصیلی در حدود ۵٪ پایین، ۴۴٪ متوسط و ۵۱٪ بالا بود. دانشجویان دختر به‌طور معناداری فرسودگی تحصیلی بیشتری نسبت به دانشجویان پسر داشتند ($p = 0/007$) و کیفیت زندگی دانشجویان آن‌ها نیز پایین‌تر بود ($p = 0/033$). اگرچه همبستگی معناداری بین عدالت آموزشی و فرسودگی مشاهده شد، اما در مدل رگرسیون، این متغیر به‌تنهایی نقش پیش‌بین معناداری نداشت. برای فرسودگی تحصیلی نبود ($p = 0/695$)، اما کیفیت زندگی دانشجویان ($p < 0/001$)، معدل ($p < 0/001$) و جنسیت دختر ($p = 0/034$) به صورت معناداری توانستند فرسودگی تحصیلی را پیش‌بینی نمایند ($p < 0.05$).

نتیجه گیری: بیش از نیمی از دانشجویان پزشکی در مقطع علوم پایه دچار فرسودگی تحصیلی بالا هستند. دانشجویان دختر آسیب‌پذیرتر از دانشجویان پسر هستند. کیفیت زندگی دانشجویان و معدل از عوامل پیش‌بینی‌کننده فرسودگی تحصیلی محسوب می‌شوند.

کلمات کلیدی: فرسودگی تحصیلی، عدالت آموزشی، کیفیت زندگی دانشجویان، دانشجوی پزشکی

مقدمه

افت رضایت از زندگی دانشگاهی، کاهش مشارکت در فعالیت‌های آموزشی و حتی افزایش احتمال ترک تحصیل منجر شوند. از آنجا که دوران دانشجویی مرحله‌ای حساس در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای و اجتماعی افراد است، فرسودگی در این دوره می‌تواند آثار بلندمدتی بر سلامت روان و آینده شغلی آنان بر جای گذارد. از سوی دیگر، فرسودگی تحصیلی در دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی، به دلیل نقش حیاتی آنان در آینده نظام سلامت، اهمیت دوچندانی دارد. این پدیده می‌تواند به کاهش کارایی حرفه‌ای، ضعف در تصمیم‌گیری بالینی، کاهش همدلی با بیماران و در نهایت، افت کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی منجر شود (۷). فرسودگی تحصیلی پدیده‌ای چندعاملی است که تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی، اجتماعی و محیطی شکل می‌گیرد. از جمله عوامل زمینه‌ساز می‌توان به ویژگی‌های شخصیتی مانند کمال‌گرایی افراطی، خودانتقادی بالا و انعطاف‌ناپذیری، همچنین انگیزش پایین برای پیشرفت، نبود حمایت اجتماعی، جو آموزشی نامطلوب، تعارض یا ابهام نقش، فشارهای تحصیلی، رقابت شدید، ارزیابی‌های مستمر و کمبود منابع حمایتی اشاره کرد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که این عوامل، به‌ویژه در ترکیب با یکدیگر، می‌توانند زمینه‌ساز بروز استرس مزمن و در نهایت، فرسودگی تحصیلی شوند (۸).

در سال‌های اخیر، مفهوم «عدالت آموزشی» به‌عنوان یکی از متغیرهای کلیدی در پیشگیری از فرسودگی تحصیلی مورد توجه قرار گرفته است. عدالت آموزشی به ادراک دانشجویان از انصاف، برابری و رفتار عادلانه در فرآیندهای آموزشی، ارزیابی‌ها، دسترسی به منابع و تعاملات استاد و دانشجو اشاره دارد (۹، ۱۰). احساس بی‌عدالتی در محیط دانشگاهی می‌تواند منجر به نارضایتی، ناامیدی، کاهش انگیزه و در نهایت، تشدید فرسودگی تحصیلی شود. در مقابل، وجود عدالت آموزشی می‌تواند حس تعلق به دانشگاه، انگیزش درونی و نگرش مثبت نسبت به تحصیل را تقویت کند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ادراک مثبت از عدالت آموزشی با کاهش احساس خستگی هیجانی و افزایش رضایت تحصیلی همراه است (۱۱، ۱۲).

در دهه‌های اخیر، توجه به سلامت روان و بهزیستی دانشجویان، به‌عنوان یکی از ارکان مهم موفقیت نظام‌های آموزش عالی، بیش از پیش مورد تأکید قرار گرفته است. در این میان، یکی از مسائل جدی و نگران‌کننده در میان دانشجویان دانشگاه‌ها، به‌ویژه در رشته‌های علوم پزشکی، پدیده‌ای است که از آن با عنوان «فرسودگی تحصیلی» یاد می‌شود (۱). این مفهوم که در ابتدا در حوزه مشاغل مطرح شده بود، به تدریج به عرصه آموزش نیز راه یافته و امروزه به‌عنوان نوعی واکنش روان‌شناختی نسبت به فشارهای مزمن تحصیلی شناخته می‌شود (۲). در واقع، دانشجویان به دلیل اشتغال ذهنی و زمانی گسترده در محیط دانشگاه، انجام مکرر تکالیف، شرکت در آزمون‌ها و مواجهه با انتظارات متعدد آموزشی، به‌طور مداوم تحت فشارهای روانی و هیجانی قرار دارند. این شرایط آنان را مستعد تجربه نوعی «خستگی آموزشی» می‌سازد که ماهیتی مشابه با فرسودگی شغلی دارد (۳، ۴).

فرسودگی تحصیلی مفهومی چندبعدی است که شامل مؤلفه‌های خستگی هیجانی، بی‌علاقگی یا بدبینی تحصیلی، و احساس ناکارآمدی می‌شود. خستگی هیجانی به احساس تهی شدن از انرژی عاطفی و کاهش توان روانی در مواجهه با تکالیف تحصیلی اشاره دارد. بی‌علاقگی تحصیلی، به‌عنوان مؤلفه‌ای میان‌فردی، نوعی نگرش منفی و بدبینانه نسبت به محیط آموزشی و تکالیف درسی است. همچنین، ناکارآمدی تحصیلی بیانگر احساس بی‌کفایتی و ناکامی در انجام وظایف و تحقق اهداف درسی است. تداوم این وضعیت می‌تواند به کاهش انگیزه، افت عملکرد تحصیلی، غیبت از کلاس، بی‌تفاوتی نسبت به موفقیت، و در نهایت، کناره‌گیری از تحصیل منجر شود (۵).

فرسودگی تحصیلی نه تنها بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر می‌گذارد، بلکه پیامدهای گسترده‌ای در سطوح فردی و اجتماعی به دنبال دارد. دانشجویان مبتلا به این پدیده معمولاً احساس خستگی مفرط، بی‌حوصلگی، افسردگی و بی‌معنایی در تحصیل را تجربه می‌کنند (۶). این حالات روانی، در صورت تداوم، می‌توانند به کاهش انگیزش درونی،

شدت فرسودگی تحصیلی، می‌تواند به سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی در تدوین برنامه‌هایی جهت بهبود شرایط تحصیل، افزایش رضایت دانشجویان و کاهش پیامدهای منفی روانی در میان آنان کمک نماید (۱۷، ۱۸).

براین اساس، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام گرفته است تا با ارائه تصویری روشن از این روابط، زمینه‌ساز طراحی سیاست‌ها و راهکارهایی جهت ارتقای کیفیت آموزش و سلامت روان دانشجویان گردد.

روش کار

مطالعه حاضر که با توجه به ماهیت موضوع، نوع پژوهش در مطالعه حاضر پیمایشی و از نوع مقطعی و کاربردی بود در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد. جامعه آماری شامل دانشجویان دختر و پسر رشته پزشکی عمومی در مقطع علوم پایه این دانشگاه بود. با استفاده از فرمول کوکران با در نظر گرفتن جامعه آماری ۶۰۰ نفر (دانشجویان مقطع علوم پایه رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد) و با سطح خطای ۵ درصد، حجم نمونه برابر با ۲۳۴ نفر محاسبه شد. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل سه پرسشنامه استاندارد: فرسودگی تحصیلی، عدالت آموزشی، و کیفیت زندگی دانشجویی بودند که در ادامه به تفصیل معرفی می‌شوند.

پرسشنامه فرسودگی تحصیلی:

پرسشنامه فرسودگی تحصیلی، ابزاری استاندارد است که سه مؤلفه اصلی را مورد سنجش قرار می‌دهد: خستگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی، و ناکارآمدی تحصیلی. این پرسشنامه شامل ۱۵ گویه است که به صورت زیر توزیع شده‌اند: خستگی تحصیلی با ۵ گویه (مانند: «مطالب درسی خسته‌کننده هستند»)، بی‌علاقگی تحصیلی با ۴ گویه (مانند: «احساس می‌کنم نسبت به مطالب درسی علاقه‌ای ندارم») و ناکارآمدی تحصیلی با ۶ گویه (مانند: «احساس می‌کنم نمی‌توانم از عهده مشکلات درسی برآیم»).

همچنین، کیفیت زندگی دانشجویان به‌عنوان شاخصی از میزان رضایت و بهزیستی روانی، اجتماعی و تحصیلی دانشجویان، نقش مهمی در کاهش یا تشدید فرسودگی ایفا می‌کند. محیط‌های دانشگاهی با کیفیت بالا، از طریق فراهم‌سازی شرایط آموزشی مطلوب، تعاملات مثبت، حمایت اساتید، امکانات رفاهی مناسب و تقویت حس تعلق، می‌توانند به افزایش انگیزه، رضایت و کارآمدی دانشجویان کمک کنند؛ در حالی که کیفیت پایین زندگی دانشجویان، استرس، ناامیدی و بی‌علاقگی را تشدید می‌کند (۱۳).

با وجود اهمیت بالای این متغیرها، بخش عمده‌ای از مطالعات انجام‌شده در حوزه فرسودگی تحصیلی، عمدتاً بر عوامل فردی و روان‌شناختی تمرکز داشته‌اند و از بررسی هم‌زمان نقش مؤلفه‌های آموزشی و اجتماعی غفلت شده است. این در حالی است که بررسی ترکیبی ادراک از عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان می‌تواند تصویری جامع‌تر از علل و زمینه‌های فرسودگی تحصیلی ارائه دهد. از این‌رو، انجام پژوهش‌هایی با رویکردی نظام‌مند که به بررسی هم‌زمان این عوامل بپردازند، برای سیاست‌گذاری آموزشی و برنامه‌ریزی مؤثر در دانشگاه‌ها ضروری به نظر می‌رسد (۱۴، ۱۵).

دانشجویان علوم پایه پزشکی، به‌ویژه در سال‌های ابتدایی تحصیل، به دلیل حجم بالای دروس نظری، ساعات طولانی مطالعه، فشار رقابتی و فاصله از محیط‌های بالینی، بیشتر در معرض استرس و خستگی تحصیلی قرار دارند. از سوی دیگر، دوری از خانواده، تغییر سبک زندگی و نیاز به تطبیق با محیط جدید دانشگاهی می‌تواند کیفیت زندگی آنان را کاهش داده و به تشدید احساس فرسودگی منجر شود. بنابراین، توجه به وضعیت روانی و تحصیلی این گروه از دانشجویان، به‌عنوان یکی از گروه‌های حساس در نظام آموزش پزشکی کشور، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۱۶).

با توجه به مطالب فوق، بررسی رابطه ادراک از عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان با فرسودگی تحصیلی می‌تواند گامی مؤثر در جهت شناسایی عوامل قابل اصلاح در محیط‌های آموزشی و طراحی مداخلات پیشگیرانه برای ارتقای سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانشجویان باشد. در واقع، شناخت میزان تأثیر عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان بر

که بر مقیاس لیکرت پنج درجه ای پاسخ داده می شود (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) استفاده شد. این پرسشنامه ۱۴ گویه دارد و ساخت و اعتباریابی شده بر پایه فرهنگ بومی دانشگاه های ایران میباشد. یک نمونه سؤال برای عدالت آموزشی به این شرح است: اساتید ما به همه دانشجویان به یک اندازه توجه نشان می دهند. شواهد مربوط به روایی و پایایی این پرسشنامه مطلوب است. روایی این پرسشنامه توسط گل پرور و همکاران بررسی شده است. این پرسشنامه در واقع بخشی از پرسشنامه عدالت آموزشی/ بی عدالتی آموزشی است. تحلیل عاملی به شیوه مولفه های اصلی و چرخش از نوع واریماکس، ۲۸ سوال این پرسشنامه را بر روی دو عامل به نام های عدالت و بی عدالتی آموزشی (هر یک با ۱۴ سوال) قرار داد. KMO حاصله برابر با ۰/۷۳ و ارزش ویژه دو عامل عدالت و بی عدالتی آموزشی به ترتیب برابر با ۲/۶۷ و ۱/۳۴ بدست آمد (واریانس تبیین شده برای دو عامل به ترتیب برابر با ۳۰/۱۶ و ۱۹/۲۵ بدست آمد). همبستگی دو عامل که دال بر روایی و اگرای آن ها نیز می باشد برابر با ۰/۴۸ و پایایی بازآزمایی دو عامل عدالت و بی عدالتی آموزشی برابر با ۰/۵۱ و ۰/۶۷ و آلفای کرونباخ آن ها برابر با ۰/۸۶ و ۰/۷۰ بود (۲۱).

پرسشنامه در حوزه عدالت آموزشی دارای چهارده گویه می باشد که با روش درجه بندی لیکرت ۵ درجه ای کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم توسط آزمودنی ها پاسخ داده می شود و از ۱ تا ۵ نمره گذاری می شود. بنابراین، در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۱۴ تا ۳۳ باشد، میزان عدالت آموزشی در این جامعه ضعیف می باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۳۴ تا ۵۲ باشد، میزان عدالت آموزشی در سطح متوسط می باشد. در صورتی که نمرات بالای ۵۲ باشد، میزان عدالت آموزشی بالا می باشد (۲۱).

پرسشنامه کیفیت زندگی دانشگاهی سیرجی و همکاران (۲۰۱۰):

این پرسشنامه ۲۳ سوالی دارای ۴ بعد می باشد. ابعاد این پرسشنامه عبارتند از رضایت از بعد آموزشی زندگی دانشگاهی (سوالات ۱ تا ۱۰)، رضایت از بعد اجتماعی زندگی دانشگاهی (سوالات ۱۱ تا ۱۳)، رضایت از تسهیلات

پرسشنامه فرسودگی تحصیلی توسط برسو و همکاران طراحی شده و پایایی آن در سه مؤلفه مذکور به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۸۲ و ۰/۷۵ بر اساس ضریب آلفای کرونباخ گزارش شده است. روایی این ابزار نیز با استفاده از روش تحلیل عاملی توسط سازندگان آن بررسی و تأیید شده است. نعامی (۱۳۸۸) در پژوهش خود، پایایی این پرسشنامه را برای خستگی تحصیلی ۰/۷۹، برای بی‌علاقگی تحصیلی ۰/۸۲ و برای ناکارآمدی تحصیلی ۰/۷۵ محاسبه کرده است (۱۷).

همچنین، در پژوهش انجام شده توسط عزیزی ابرقوئی و همکاران، ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۵ گزارش شده و برای مؤلفه های خستگی هیجانی، بدبینی و ناکارآمدی تحصیلی به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۸۲ و ۰/۶۶ به دست آمده است (۱۹).

این پرسشنامه با روش درجه بندی لیکرت ۷ درجه ای سوالات (از هرگز=۱، خیلی بندرت=۲، نسبتاً کم=۳، گاهی اوقات=۴، نسبتاً زیاد=۵، بیشتر اوقات=۶، تا همیشه=۷) توسط آزمودنی ها نمره گذاری از ۱ تا ۷ می شود. مولفه های پرسشنامه شامل موارد زیر هستند: مولفه خستگی (سوالات: ۱، ۷، ۴، ۱۰، ۱۳)، مولفه بی‌علاقگی تحصیلی (سوالات: ۲، ۵، ۱۱، ۱۴) و مولفه ناکارآمدی درسی (سوالات: ۳، ۶، ۸، ۹، ۱۲، ۱۵).

البته با توجه به اینکه ما از مقیاس کارآمدی درسی (یعنی جملت مثبت) برای خرده مقیاس اخیر استفاده کرده ایم، سوال های این خرده مقیاس به صورت وارونه نمره گذاری شدند. روش تحلیل بدین صورت است که نمره های به دست آمده را جمع کرده و سپس بر اساس فرمول قضاوت شد: حد پایین نمره: ۱۵، حد متوسط نمرات: ۶۰، و حد بالای نمرات: ۱۰۵. بنابراین، در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۱۵ تا ۳۷ باشد، میزان فرسودگی تحصیلی در این جامعه ضعیف می باشد؛ در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۳۷ تا ۶۰ باشد، میزان فرسودگی تحصیلی در سطح متوسط می باشد و در صورتی که نمرات بالای ۶۰ باشد، میزان فرسودگی تحصیلی بالا می باشد (۲۰).

پرسشنامه عدالت آموزشی:

برای سنجش عدالت آموزشی، از پرسشنامه ساخت و اعتباریابی شده توسط گل پرور و همکاران در سال ۱۳۸۹

تهیه شدند و از طریق شبکه های اجتماعی از قبیل واتساپ و تلگرام بصورت نمونه گیری در دسترس در اختیار دانشجویان علوم پایه قرار گرفتند و از آن ها خواسته شد که در صورت تمایل پرسشنامه را تکمیل نمایند. سپس تا زمان رسیدن به حجم نمونه پرسشنامه باز بود و پس از آن، لینک پرسشنامه غیر فعال گردید. همچنین مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان مانند جنسیت، سن و معدل تحصیلی در چک لیستی جمع آوری گردید. در نهایت، به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ استفاده شد.

یافته ها

مجموعاً ۲۳۹ شرکت کننده وارد مطالعه شدند که میانگین سنی آن ها $19/76 \pm 1/75$ سال بود، ۱۲۲ نفر (۵۱٪) درصد دختر و ۱۱۷ نفر (۴۹٪) درصد آن پسر بودند. همچنین، ۳۹ نفر (۱۶/۳٪) متاهل و ۲۰۰ نفر (۸۳/۷٪) مجرد بودند. جدول شماره ۱ نمره شرکت کنندگان در پرسشنامه های فرسودگی تحصیلی، عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشگاهی را نشان می دهد.

و امکانات دانشگاه (سوالات ۱۴ تا ۲۰) و رضایت از زندگی دانشگاهی (سوالات ۲۱ تا ۲۳). نمره گذاری پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت ۵ گزینه ای (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵) می باشد. روایی پرسشنامه توسط سازندگان آن با استفاده از روش همسانی درونی مورد تایید قرار گرفته است. پایایی پرسشنامه با استفاده آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب آلفای کرونباخ برای سوالات در بعد آموزشی ۰/۸۲ و در بعد اجتماعی ۰/۸۱ بوده است. این پرسشنامه دارای ۲۳ گویه می باشد (۲۳). بنابراین، در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۲۳ تا ۵۴ باشد، میزان کیفیت زندگی دانشگاهی در این جامعه ضعیف می باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۵۴ تا ۸۶ باشد، میزان کیفیت زندگی دانشگاهی در سطح متوسط می باشد. در صورتی که نمرات بالای ۸۶ باشد، میزان کیفیت زندگی دانشگاهی بالا می باشد (۲۳، ۲۴).

جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در مقطع علوم پایه پزشکی (طبق آخرین آمار ۶۰۰ نفر) بودند. پرسشنامه های فرسودگی تحصیلی، عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشگاهی پرسشنامه های مورد نظر در قالب یک فرم آنلاین

جدول ۱: نمره شرکت کنندگان در پرسشنامه های فرسودگی تحصیلی، عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشگاهی

پرسشنامه	مولفه ها	انحراف معیار $\pm$ میانگین	کمترین	بیشترین
		$60/96 \pm 14/44$	۱۹	۱۰۱
	خستگی	$21/89 \pm 5/97$	۷	۳۵
فرسودگی تحصیلی	بدبینی	$16/88 \pm 5/05$	۴	۲۸
	ناکارآمدی	$22/17 \pm 5/48$	۷	۳۸
	عدالت آموزشی	$40/08 \pm 8/72$	۱۴	۷۰
کیفیت زندگی دانشگاهی		$60/31 \pm 14/02$	۲۷	۱۰۱

براساس جدول فوق، میانگین و انحراف معیار نمره فرسودگی تحصیلی برابر با $60/96 \pm 14/46$ بود. در میان ابعاد فرسودگی تحصیلی، بیشترین میانگین به ناکارآمدی ($5/48 \pm 22/17$) و کمترین میزان به بعد بدبینی ($5/16 \pm 05/88$) اختصاص داشت. میانگین نمره عدالت آموزشی $40/08 \pm 8/72$ و کیفیت زندگی دانشگاهی $14/02 \pm 60/31$ گزارش شد که نشان‌دهنده سطح نسبتاً متوسط این دو متغیر در میان دانشجویان است. جدول ۲ نیز دسته بندی نمرات شرکت کنندگان در هریک از پرسشنامه‌ها را ارائه می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود فرسودگی تحصیلی ۱۲ نفر (۵٪) ضعیف، ۱۰۵ نفر (۴۴٪) متوسط و ۱۲۲ نفر (۵۱٪) بالا بود.

براساس جدول فوق، میانگین و انحراف معیار نمره فرسودگی تحصیلی برابر با $60/96 \pm 14/46$ بود. در میان ابعاد فرسودگی تحصیلی، بیشترین میانگین به ناکارآمدی ($5/48 \pm 22/17$) و کمترین میزان به بعد بدبینی ($5/16 \pm 05/88$) اختصاص داشت. میانگین نمره عدالت آموزشی $40/08 \pm 8/72$ و کیفیت زندگی دانشگاهی

جدول ۲: دسته بندی نمرات شرکت کنندگان در هریک از پرسشنامه‌ها

پرسشنامه	دسته بندی	فراوانی	درصد
فرسودگی تحصیلی	ضعیف	۱۲	۵٪
	متوسط	۱۰۵	۴۴٪
	بالا	۱۲۲	۵۱٪
عدالت آموزشی	ضعیف	۴۵	۱۸/۸٪
	متوسط	۱۷۳	۷۲/۴٪
	بالا	۲۱	۸/۸٪
کیفیت زندگی دانشگاهی	ضعیف	۷۷	۳۲/۲٪
	متوسط	۱۵۴	۶۴/۵٪
	بالا	۸	۳/۳٪

نتایج آزمون t مستقل (جدول ۳) نشان داد که میزان فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان دختر به طور معناداری بیشتر از پسران بود ($p=0/007$). با این حال، تفاوتی از نظر وضعیت تأهل مشاهده نشد ($p=0/479$). همچنین میانگین نمره کیفیت زندگی دانشگاهی در دانشجویان دختر پایین‌تر از دانشجویان پسر بود ($p=0/033$)، در حالی که عدالت آموزشی تفاوت معناداری از نظر جنس یا تأهل نشان نداد ($p < 0/05$)

بر اساس نتایج توصیفی، بیش از نیمی از شرکت کنندگان (۵۱٪) از سطح بالای فرسودگی تحصیلی برخوردار بودند، در حالی که ۴۴٪ سطح متوسط و تنها ۵٪ سطح پایینی از فرسودگی را تجربه می‌کردند. در زمینه عدالت آموزشی نیز، ۷۲٪ از دانشجویان سطح متوسط، ۱۹٪ سطح پایین و کمتر از ۱۰٪ سطح بالایی از عدالت آموزشی را گزارش نمودند. همچنین کیفیت زندگی دانشگاهی در ۶۴/۵٪ از شرکت کنندگان در سطح متوسط، در ۳۲٪ در سطح پایین و تنها در ۳/۳٪ در سطح بالا قرار داشت.

جدول ۳: ارتباط نمره شرکت کنندگان در پرسشنامه های مورد استفاده با جنسیت

P value*	پسر		دختر		پرسشنامه
	انحراف معیار $\pm$ میانگین		انحراف معیار $\pm$ میانگین		
۰/۰۰۷	۵۸/۴۱ $\pm$ ۱۴/۳۴		۶۳/۴۰ $\pm$ ۱۴/۱۶		فرسودگی تحصیلی
۰/۲۲۰	۴۰/۷۹ $\pm$ ۹/۲۷		۳۹/۴۰ $\pm$ ۸/۱۳		عدالت آموزشی
۰/۰۳۳	۶۲/۲۹ $\pm$ ۱۴/۰۳		۵۸/۴۱ $\pm$ ۱۳/۷۹		کیفیت زندگی دانشگاهی

* آزمون T مستقل

کیفیت زندگی دانشگاهی بالاتری برخوردار بودند، فرسودگی تحصیلی کمتری را تجربه کردند. جدول شماره ۴ مدل رگرسیون خطی چندگانه برای پیش بینی فرسودگی تحصیلی بر اساس معدل، کیفیت زندگی دانشگاهی، عدالت آموزشی و جنسیت افراد را نشان می دهد. همان طور که مشاهده می شود نمره عدالت آموزشی به صورت معناداری نمی تواند میزان فرسودگی تحصیلی را پیش بینی کند ($p=۰/۶۹۵$)، اما سایر متغیرها شامل کیفیت زندگی دانشگاهی، معدل و جنسیت دختر به صورت معناداری می توانستند فرسودگی تحصیلی را پیش بینی نمایند ($p<۰/۰۵$).

تحلیل همبستگی پیرسون بیانگر آن بود که بین سن و فرسودگی تحصیلی رابطه معناداری وجود ندارد ($p<۰/۰۵$). در مقابل، معدل با فرسودگی تحصیلی رابطه ای معکوس و معنادار داشت ($r=-۰/۳۵۴$ ، $p>۰/۰۰۱$)؛ به این معنا که افزایش فرسودگی تحصیلی با کاهش معدل تحصیلی همراه بود. همچنین بین عدالت آموزشی و فرسودگی تحصیلی ارتباط منفی و معناداری مشاهده شد ($r=-۰/۱۹۴$ ، $p=۰/۰۰۳$). این یافته نشان می دهد که ادراک بالاتر از عدالت آموزشی با سطوح پایین تر فرسودگی تحصیلی همراه است. افزون بر این، رابطه معکوس و معناداری بین کیفیت زندگی دانشگاهی و فرسودگی تحصیلی به دست آمد ($r=-۰/۵۴۰$ ، $p>۰/۰۰۱$)؛ بدین معنا که دانشجویانی که از

جدول ۴: مدل رگرسیونی برای پیش بینی فرسودگی تحصیلی بر اساس معدل، کیفیت زندگی دانشگاهی، عدالت آموزشی و جنسیت

P value	بتای استاندارد شده	B	متغیر پیش بینی کننده
۰/۶۹۵	-۰/۰۲۲	-۰/۰۳	عدالت آموزشی
<۰/۰۰۱	-۰/۴۶	-۰/۴۸	کیفیت زندگی دانشگاهی
<۰/۰۰۱	-۰/۲۷	-۳/۵۴	معدل
۰/۰۳۴	۰/۱۱	۳/۲۱	جنسیت (دختر)

R=۰/۶۱۱، R²= ۰/۳۷۳، Adjusted R²=۰/۳۶۲

به وسیله متغیر مستقل (معدل، کیفیت زندگی دانشگاهی، عدالت آموزشی و جنسیت) تبیین می شود یا به عبارت دیگر ضریب تعیین نشان دهنده این است که چه مقدار از

ضریب بتا همان شیب معادله رگرسیون خطی و در واقع یک ضریب همبستگی است ضریب تعیین R² نشان می دهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته (فرسودگی تحصیلی)

معکوس دارند؛ به این معنا که با افزایش ادراک عدالت آموزشی و بهبود کیفیت زندگی، میزان فرسودگی تحصیلی کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج مطالعات مرزوقی و همکاران و نعامی هم‌راستا است؛ در این پژوهش‌ها نیز عدالت آموزشی و ادراک مثبت از محیط دانشگاهی به‌عنوان دو عامل محافظتی مؤثر در کاهش خستگی هیجانی و افزایش انگیزش تحصیلی معرفی شده‌اند. این همسویی نشان می‌دهد که بهبود شرایط آموزشی و ارتقای عدالت در تعاملات دانشگاهی می‌تواند نقش مهمی در پیشگیری از فرسودگی ایفا کند (۷، ۲۷، ۲۸).

در مقابل، مطالعه ویسکرمی و خلیلی نتایجی غیرهمسو با پژوهش حاضر گزارش کرده‌اند؛ آنان رابطه‌ای معنادار میان عدالت آموزشی و فرسودگی تحصیلی نیافتند. به‌نظر می‌رسد این تفاوت ممکن است ناشی از اختلاف در جامعه آماری (دانشجویان پرستاری در برابر دانشجویان پزشکی)، تفاوت در ابزارهای اندازه‌گیری، و ساختار محیط‌های آموزشی باشد. همچنین، عوامل فرهنگی، سطح حمایت اجتماعی و نوع تعاملات آموزشی می‌توانند در شکل‌گیری این تفاوت‌ها نقش داشته باشند. بررسی دقیق‌تر این متغیرها در مطالعات آینده ضروری به‌نظر می‌رسد (۲۹).

علاوه بر این، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان دختر نسبت به پسران، سطوح بالاتری از فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کنند. این تفاوت می‌تواند ناشی از عوامل روان‌شناختی و اجتماعی از جمله حساسیت هیجانی بیشتر، انتظارات بالاتر از خود، و محدودیت‌های محیطی باشد که دختران را در برابر فشارهای تحصیلی آسیب‌پذیرتر می‌سازد. همچنین، نتایج نشان داد که کیفیت زندگی دانشگاهی در دختران پایین‌تر از پسران است؛ عاملی که می‌تواند نقش میانجی در افزایش احساس خستگی هیجانی ایفا کند. این یافته‌ها اهمیت توجه به جنسیت در طراحی مداخلات روانی و آموزشی را برجسته می‌سازد. مطالعه آیشک و همکاران و سایر مطالعات نیز نتایج مشابهی را گزارش کرده‌اند و بر آسیب‌پذیری بیشتر زنان در محیط‌های آموزشی تأکید داشته‌اند (۱۱، ۳۰، ۳۱).

تغییرات متغیر وابسته تحت تاثیر متغیر مستقل مربوطه بوده و مابقی تغییرات متغیر وابسته مربوط به سایر عوامل می‌باشد.

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بیش از نیمی از دانشجویان پزشکی در مقطع علوم پایه از سطح بالایی از فرسودگی تحصیلی برخوردارند. این نتیجه نشان‌دهنده آن است که فشارهای تحصیلی، حجم زیاد مطالب درسی، رقابت شدید، و نگرانی از آینده شغلی از جمله عوامل مؤثر در بروز فرسودگی در میان دانشجویان این رشته هستند. این وضعیت نه‌تنها بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر منفی می‌گذارد، بلکه می‌تواند پیامدهایی در حوزه سلامت روان، انگیزش درونی، و رضایت از زندگی دانشگاهی نیز به‌دنبال داشته باشد. در واقع، فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی ممکن است منجر به کاهش تمرکز، افت کیفیت یادگیری، و حتی افزایش احتمال ترک تحصیل شود؛ که این امر در بلندمدت می‌تواند بر کیفیت آموزش پزشکی و نظام سلامت کشور تأثیرگذار باشد (۲۵).

نتیجه حاضر با یافته‌های پژوهش کیلیک و همکاران و ثون-هوهنشتاین و همکاران هم‌راستا می‌باشد؛ هر دو مطالعه نیز شیوع بالای فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی را گزارش کرده‌اند. مشابه با پژوهش حاضر، آنان نیز فشار تحصیلی، ساعات طولانی مطالعه، و کمبود حمایت روانی را به‌عنوان عوامل اصلی این پدیده معرفی کرده‌اند. این همسویی نتایج نشان می‌دهد که فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی یک مسئله جهانی و چندعاملی است که نیازمند توجه جدی از سوی سیاست‌گذاران آموزشی و مدیران دانشگاهی است. طراحی مداخلاتی در سطح فردی و سازمانی، از جمله تقویت حمایت روانی، بازنگری در حجم مطالب درسی، و ایجاد تعادل در ارزیابی‌ها، می‌تواند در کاهش شدت این پدیده مؤثر باشد (۷، ۲۶).

همچنین، نتایج پژوهش حاضر نشان داد که عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشگاهی با فرسودگی تحصیلی رابطه‌ای

این پدیده هستند. کیفیت زندگی دانشگاهی و معدل تحصیلی به طور معنادار توان پیش‌بینی میزان فرسودگی را دارند، به طوری که هرچه این دو عامل مطلوب‌تر باشند، احتمال فرسودگی کاهش می‌یابد. در مقابل، کاهش کیفیت زندگی، کمبود حمایت اجتماعی و احساس ناکارآمدی، خستگی هیجانی و بی‌علاقگی را تشدید می‌کنند.

عدالت آموزشی از دیدگاه دانشجویان در سطح متوسط ارزیابی شد و اگرچه با فرسودگی تحصیلی رابطه مستقیم داشت، اما اثر آن نسبت به کیفیت زندگی دانشگاهی ضعیف‌تر بود. این یافته نشان می‌دهد که ادراک عدالت آموزشی به طور غیرمستقیم در افزایش رضایت تحصیلی و کاهش فرسودگی نقش دارد. تفاوت‌های جنسیتی نیز قابل توجه بود؛ دانشجویان دختر سطح بالاتری از فرسودگی و کیفیت زندگی پایین‌تری نسبت به پسران داشتند. عوامل روانی-اجتماعی و فرهنگی مانند حساسیت هیجانی و محدودیت‌های محیطی می‌توانند در این تفاوت مؤثر باشند. یافته‌ها بر ضرورت توجه فوری به سلامت روان و کیفیت زندگی دانشگاهی تأکید دارند. برنامه‌ریزی آموزشی باید علاوه بر ارتقای علمی، به نیازهای عاطفی و اجتماعی دانشجویان نیز پاسخ دهد. ایجاد محیط آموزشی عادلانه، حمایتگر و باکیفیت، بازنگری در شیوه ارائه دروس، تقویت تعامل استاد-دانشجو، و آموزش مهارت‌های مقابله با استرس از جمله راهکارهای مؤثر هستند. در نهایت، پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده با طرح‌های طولی و مداخله‌ای انجام شوند تا روابط علی میان عدالت آموزشی، کیفیت زندگی و فرسودگی تحصیلی به طور دقیق‌تر بررسی گردد.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران از تمامی دانشجویانی که در این پژوهش همکاری نمودند و همچنین از معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مشهد که از اجرای این پژوهش حمایت مالی کرده‌اند سپاسگزاری می‌نمایند.

به طور کلی، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشگاهی نقش مهمی در کاهش فرسودگی تحصیلی دارند. محیط‌های آموزشی که از انصاف، حمایت اجتماعی مؤثر و امکانات رفاهی مناسب برخوردارند، سلامت روان و رضایت تحصیلی دانشجویان را تقویت می‌کنند. در مقابل، بی‌عدالتی آموزشی، ارزیابی‌های غیرشفاف و کمبود حمایت روانی، زمینه‌ساز افزایش احساس ناکارآمدی و خستگی تحصیلی است. توجه به این عوامل می‌تواند مسیر طراحی مداخلات پیشگیرانه را هموار سازد. ارتقای این مؤلفه‌ها، گامی مؤثر در بهبود تجربه تحصیلی دانشجویان خواهد بود.

در مجموع، نتایج این پژوهش بر اهمیت تقویت سیاست‌های آموزشی عادلانه، شفاف‌سازی در فرآیندهای ارزیابی، ارتقای تعامل استاد-دانشجو و توسعه خدمات مشاوره‌ای روان‌شناختی در دانشگاه‌ها تأکید دارد؛ اقداماتی که می‌توانند به کاهش فرسودگی تحصیلی و بهبود کیفیت زندگی دانشگاهی منجر شوند. از نقاط قوت این مطالعه، تمرکز هم‌زمان بر دو متغیر کلیدی و استفاده از ابزارهای معتبر است. با این حال، استفاده از طرح مقطعی، محدود بودن نمونه به یک دانشگاه، و روش نمونه‌گیری در دسترس تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌سازد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با طراحی‌های طولی و مداخله‌ای و در نمونه‌های متنوع‌تر انجام گیرد. چنین رویکردی می‌تواند به درک دقیق‌تر روابط علمی و تدوین مداخلات مؤثرتر کمک کند.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سطح بالایی قرار دارد. بیش از نیمی از دانشجویان مورد بررسی درجات قابل توجهی از فرسودگی را تجربه کرده‌اند. فشارهای تحصیلی، رقابت شدید، حجم بالای مطالب آموزشی و انتظارات سنگین از عوامل اصلی

IR.MUMS.MEDICAL.REC.1402.131

حمایت مالی

مصوب تاریخ ۱۴۰۲/۳/۹ با عنوان "بررسی رابطه عدالت آموزشی و کیفیت زندگی دانشجویان پزشکی با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه در دانشگاه علوم پزشکی مشهد" انجام شده است.

پژوهشگران از معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مشهد که از اجرای این پژوهش حمایت مالی کرده اند کمال تشکر و قدردانی را دارند.

تضاد منافع

هیچگونه تضاد منافع برای نویسندگان وجود ندارد.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش براساس طرح پژوهشی شماره ۴۰۲۰۰۶۴ مصوب تاریخ ۱۴۰۲/۳/۲۴ و مجوز کمیته اخلاق شماره

مراجع

- [1] Salmela-Aro K, Kiuru N, Nurmi JE. The role of educational track in adolescents' school burnout: a longitudinal study. *Br J Educ Psychol.* 2008;78(Pt 4):663-89. DOI: 10.1348/000709908X281628
- [2] Yang H-J, Farn CK. An investigation the factors affecting MIS student burnout in technical-vocational college. *Computers in Human Behavior.* 2005;21(6):917-32. DOI: 10.1016/j.chb.2004.03.001
- [3] Shin H, Lee J, Kim B, Lee SM. Students' perceptions of parental bonding styles and their academic burnout. *Asia Pacific Education Review.* 2012;13(3):509-17. DOI: 10.1007/s12564-012-9218-9
- [4] Salmela-Aro K, Savolainen H, Holopainen L. Depressive symptoms and school burnout during adolescence: evidence from two cross-lagged longitudinal studies. *J Youth Adolesc.* 2009;38(10):1316-27. DOI: 10.1007/s10964-008-9334-3
- [5] Zhang Y, Gan Y, Cham H. Perfectionism, academic burnout and engagement among Chinese college students: A structural equation modeling analysis. *Personality and Individual Differences.* 2007;43(6):1529-40. DOI: 10.1016/j.paid.2007.04.010
- [6] Kilic R, Nasello JA, Melchior V, Triffaux JM. Academic burnout among medical students: respective importance of risk and protective factors. *Public Health.* 2021;198:187-95. DOI: 10.1016/j.puhe.2021.07.025
- [7] Lee M, Lee KJ, Lee SM, Cho S. From emotional exhaustion to cynicism in academic burnout among Korean high school students: Focusing on the mediation effects of hatred of academic work. *Stress Health.* 2020;36(376-83). DOI: 10.1002/smi.2936
- [8] Thun-Hohenstein L, Höbinger-Ablasser C, Geyerhofer S, Lampert K, Schreuer M, Fritz C. Burnout in medical students. *Neuropsychiatr.* 2021;35(1):17-27. DOI: 10.1007/s40211-020-00359-5
- [9] Schaufeli WB, Salanova M. Efficacy or inefficacy, that's the question: burnout and work engagement, and their relationships with efficacy beliefs. *Anxiety Stress Coping.* 2007;20(2):177-96. DOI: 10.1080/10615800701217878

- [10] Sirgy M, Widgery R, Lee D-J, Yu G. Developing a Measure of Community Well-Being Based on Perceptions of Impact in Various Life Domains. *Social Indicators Research*. 2010;96:295-311. DOI: 10.1007/s11205-009-9479-9
- [11] Eldridge C. Principals Leading for Educational Equity: Social Justice in Action [Dissertation]. The United States. University of Maryland. 2012.
- [12] Ishak W, Nikravesh R, Lederer S, Perry R, Ogunyemi D, Bernstein C. Burnout in medical students: a systematic review. *Clin Teach*. 20. 242-50 (4) 10, 13. DOI: 10.1111/tct.12014
- [13] Sirgy MJ, Lee D-J, Grzeskowiak S, Yu GB, Webb D, El-Hasan K, et al. Quality of College Life (QCL) of Students: Further Validation of a Measure of Well-being. *Social Indicators Research*. 2010;99(3):375-90. DOI: 10.1007/s11205-010-9587-6
- [14] Aghajari Z, Loghmani L, Ilkhani M, Talebi A, Ashktorab T, Ahmadi M, et al. The relationship between quality of learning experiences and academic burnout among nursing students of Shahid Beheshti University of Medical Sciences in 2015. *Electronic Journal of General Medicine*. 2018;15. DOI: 10.29333/ejgm/93470
- [15] Schuler R, Aldag R, Brief A. Role Conflict and Ambiguity: A Scale Analysis. *Organizational Behavior and Human Performance*. 1977;20:111-28. DOI.org/10.1016/0030-5073(77)90047-2
- [16] Önder İ, Önder AN, Güven Yıldırım E. Morningness and academic burnout among university students: the mediating role of procrastination. *BMC Psychol*. 2025;13(1):630. DOI.org/10.1186/s40359-025-02969-6
- [17] Tunc T, Kutanis RO. Role conflict, role ambiguity, and burnout in nurses and physicians at a university hospital in Turkey. *Nurs Health Sci*. 2009;11(4):410-6. DOI: 10.1111/j.1442-2018.2009.00475.x
- [18] Papastilianou A, Kaila M, Polychronopoulos M. Teachers' burnout, depression, role ambiguity and conflict. *Social Psychology of Education*. 2009;12(3):295-314. DOI: 10.1007/s11218-008-9086-7
- [19] Dashtabadi M, Fallah M, Sederposhan N, Azizi Abarghuei M. Designing A Spiritual Care Training Course for Clergymen. *Health Spiritual Med Ethics*. 2023;10:195-202. DOI: 10.32598/hsmej.10.4.467.1
- [20] Azizi Abarghuei M, Falsafinejad M, Qavamabadi S, Dortaj F, Heydari M. A Causal Relationship between Student Instructional Stress factors and Social Support with Academic Burnout Considering Mediating Role of Perceived Stress among University Students of Shahid Chamran University of Ahvaz. 2017:234-345. [In Persian]
- [21] Golparvar M. The Role of Educational Ethics in Relation between Educational Justice and Injustice with Educational Cheating: Structural Equation Modeling. *Educational Psychology*. 2015;11(37):51-67. [In Persian]
- [22] Giess CS, Ip IK, Cochon LR, Gupte A, Dudley JC, Boland GW, et al. Predictors of Self-Reported Burnout Among Radiology Faculty at a Large Academic Medical Center. *J Am Coll Radiol*. 2020;17(12):1684-91. DOI: 10.1016/j.jacr.2020.01.047
- [23] Ahmadian N, Kamran A, Matin S, Sharghi A. Empathy, Burnout and Quality of Life among Medical Students of Ardabil University of Medical Sciences. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*. 2022;22:358-69. [In Persian]

- [24] Marôco J, Assunção H, Harju-Luukkainen H, Lin SW, Sit PS, Cheung KC, et al. Predictors of academic efficacy and dropout intention in university students: Can engagement suppress burnout? *PLoS One*. 2020;15(10):e0239816. DOI: 10.1371/journal.pone.0239816
- [25] Kim B, Lee M, Kim K, Choi H, Lee SM. Longitudinal Analysis of Academic Burnout in Korean Middle School Students. *Stress Health*. 2015;31(4):281-9. DOI: 10.1002/smi.2553
- [26] Kaur M, Long JW, Luk FS, Mar J, Nguyen DL, Ouabo T, et al. Relationship of Burnout and Engagement to Pharmacy Students' Perception of Their Academic Ability. *Am J Pharm Educ*. 2020;84(2):7571-7574. DOI: 10.5688/ajpe7571
- [27] Ghsemi SA, Miri M. The role of Academic Resilience and Academic Ethics in predicting Academic Success in Students. 2023;38:1-10. DOI: 10.22037/bioeth.v13i38.39536
- [28] Lopes AR, Nihei OK. Burnout among nursing students: predictors and association with empathy and self-efficacy. *Rev Bras Enferm*. 2020;73(1):e20180280. DOI: 10.1590/0034-7167-2018-0280
- [29] Noh H, Shin H, Lee SM. Developmental process of academic burnout among Korean middle school students. *Learning and Individual Differences*. 2013;28:82-9. DOI: 10.1016/j.lindif.2013.09.014
- [30] Marzooghi R, Heidari M, Heidari E. The impact of educational justice on students academic burnout in the University of Social Welfare and Rehabilitation Science Tehran Iran. *Strides in Development of Medical Education*. 2013;10(3):328-34. [In Persian]
- [31] Hassanali V. Investigating the Academic Burnout and its Relationship with Cognitive Emotion Regulation Strategies and Academic Resilience Students of Shahrekord University of Medical Sciences. *Iranian Bimonthly of Education Strategies In Medical Sciences*. 2018;11(1):133-8. DOI: 10.29252/edcbmj.11.01.17 [In Persian]